

Valašská chalupa s vůní starého dřeva a trochou nostalgie

Jak se žilo na Valašsku v dávných časech, na to se mohou lidé podívat už jen ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Ale občas se najdou i v současných vesnicích zákoutí, kde se zastavil čas.

Po smrti Anny Randusové stavení osiřelo.

Ve Vidči kousek pod kinem v blízkosti místního potoka stojí dřevěná chaloupka s popisným číslem 105. Je už hodně zubožená jako stařenka nad hrobem. Ale když přijdete do její blízkosti, dýchne na vás s vůní starého dřeva též trocha nostalgie a klidu. Máte pocit, že jste se ocitli v jiné době.

Chalupa byla postavena na počátku 19. století a žila v ní rodina Randusova. Jednalo se o skromné stavení obyčejného chalupníka, ke kterému patřilo též malé hospodářství. Místa zde bylo málo – k životu musela stačit jedna „velká“ světnice, komora (později se z ní stala kuchyně), malá síňka a podsínek. Vysokou sedlovou střechu původně pokrýval asi šindel, nyní térový papír.

Poslední obyvatelkou domku byla Anna Randusová, rozená Kučerková (zvaná mezi lidmi Stázka). Žila tady až do své smrti v roce 1991 a starala se

vzorně o svůj příbytek. Pravidelně lícila zdi vápnem, obkládala venkovní stěny dřevem nanošeným z lesa, za okny s háčkovanými záclonami pěstovala muškáty. Ve světnice udržovala čistotu a pořádek. Podle vyprávění její vnučky to tu opravdu vypadalo ještě začátkem 90. let 20. století jako za starých časů. V jednom rohu světnice stála kachlová kamna, uprostřed stůl, podél zdi postel, lava, truhla zaplněná jupkami, širokými sukněmi, zástěrami, vlnáčky, šátky, čepci. Zkrátka všim, co paní Randusová – móda nemóda – do své smrti nejraději oblékala. Stěnu zdobily obrázky a nezbytný křížek. Před stavením měla stařenka malou zahrádku ohrazenou dřevěným, později drátěným, plůtkem. Pěstovala nejen zeleninu, ale i květiny. Na Valašsku se jim říkalo „voničky“ a dodnes některé v zahrádce rozkvétají, například srdíčka, kosatce, růže, hřebíčky či omamné vonící lilie.

Život u Randusů

Anna Randusová (1901-1991) se do chalupy nastěhovala ve dvacátých letech, kdy se provdala za Julia Randuse (1880-1953). Spolu vychovali čtyři děti, z nichž tři zemřely velmi mladé. Kolik asi smutku zažily zdi malé chaloupky!

Paní Randusová si přivydělávala u místních sedláků, manžel pletl doma košíky a staral se spolu s ní o malé hospodářství, které rodinu živilo. Chovali krávu, kozu, slepice, občas vykrmili nějaké to prase. Po manželově smrti

Světnice chalupy číslo 105 je v současné době téměř prázdná, jen záclonka na okně připomíná její poslední obyvatelku Annu Randusovou.

se měla co ohánět, ale nestěžovala si. Patřila do generace pravých valašských tetiček či stařenek, jejichž životem byla práce na poli, ve chlévě či u sporáku. Potkávali jsme je s otepkami nasbíraného chrastí, na cestě do kostela ve světeční jupce a sukni i s nezbytným

Sedlovou střechu dřevěnice pokrývá térový papír.

Anna Randusová se do chalupy nastěhovala ve dvacátých letech minulého století.

přehozeným vlnáčkem, na hlavě vždy šátku zavázanou v uzélek pod bradou.

Život kolem ní se měnil, ale stařenka Randusová zůstávala stejná – jako její chalupa. V ní už bydlela od šedesátých let sama, neboť dcera Marta Letošová si s manželem ve Vidči postavili nový domek.

Po smrti stařenky chalupa osiřela. Stárne, chátrá a pomalu se sklání k zemi. Její čas se brzy naplní, proto je důležité ještě naposled zavzpomínat a zachytit alespoň na fotografiích kousek z dávné doby, kdy Vidče bylo valašskou dřevěnou dědinou.

Text a foto: Jiřina Fabiánová

